چالش های انجمن های علمی

سخن آغازین
انجمن علمی دانشجویی به دسته ای از دانشجویان گفته می شود که برای هدف مشخصی تلاش می کنند. تشکیل انجمن از امور اصولی و اساسی هر صنفی است که در دانشگاه ها برای تقویت بنیه علمی دانشجویان و بهره گیری از خلاقیت آن ها در توسعه علمی حوزه های مختلف دانش به کار می رود. انجمن ها تداوم رشد و توسعه حوزه تخصصی خود را از طریق آموزش منظم و جذب اعضای جدیدی که از مهارت بالایی برخوردارند، تضمین می‌کنند. انجمن علمی در دانشگاه ها زیر نظر معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه مشغول فعالیت می باشند. چارچوب و اهداف کار انجمن معمولاً توسط یک اساسنامه و یک آیین‌نامه داخلی مشخص می‌گردد که این اساسنامه دارای ماده، تبصره و بخش‌های مختلفی است که چارچوب کلی یک انجمن علمی به حساب می‌آید. طبق گفته مسئولین وزارت علوم و تحقیقات و فناوری ۶۰۰۰ انجمن علمی در کشور وجود دارد[1] و این بستر برای دانشجویان مهیا شده است تا علم نظریشان را با انجام فعالیت‌هایی به صورت عملی آزمایش کنند بنابراین انجمن ها را می توان نوعی آزمایشگاه برای کسب تجربیات جدید دانست. انجمن علمی، شاید واژه ای آشنا برای مخاطب این مطلب باشد، تشکلی که حتماً تعاریف بسیاری از آن خوانده و شنیده اید که البته در بعضی موارد برخی افراد آن را حتی تشکل دانشجویی نمی دانند که خیلی عجیب به نظر می‌رسد!

مزیت انجمن های علمی:
همان‌گونه که قبلاً گفته شد انجمن علمی زمینه مناسبی برای پیشرفت و موفقیت دانشجویان و کسب مهارت های عملی و همین‌طور آشنایی با دریچه های مختلف حرفه ای رشته در کنار یادگیری مباحث نظری است. انجمن علمی صندوقچه ای از افراد با ایده ها و تفکرات نوین و متفاوت است که با ارائه راهکارهای عالی در تلاش‌اند تا دریچه‌های جدیدی از ظرفیت‌های هر رشته را به جامعه علمی کشور نمایان کنند و درجات متعالی از دانش و مهارت ها را بروز دهند. از مزیت های انجمن های علمی هم می‌توان به شناخت و کشف استعدادها، آشنایی با افراد معتبر رشته، کسب مهارت های عملی، تقویت روابط عمومی و فن بیان قوی و مانند آن اشاره کرد.
برگزاری جلسات مناظرات و نقدهای علمی، نشست ها و کارگاه ها، همایش های علمی، انتشار نشریات دانشجویی و مانند این ها را می‌توان اهم برنامه‌های این تشکل دانشجویی دانست. همه این موارد بر طبق ماده ۳ آیین‌نامه انجمن‌های علمی دانشجویی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی است.

در ضمن ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که پیرامون هر تشکل و هر فعالیت اجرایی مسائل و کاستی هایی وجود دارد که در ادامه آن ها را بیان و بررسی خواهیم کرد.

چالش ها:
اولین و مهمترین چالش و مشکلی که اکثر انجمن های علمی دانشگاهی با آن روبه‌رو هستند، نوپا بودن این انجمن ها و تجربه کم اعضا است. در بسیاری از دانشگاه های ایران تشکلی به نام انجمن علمی وجود ندارد درصورتی‌که بودجه این تشکل به امور فرهنگی دانشگاه ها داده می شود و گاهی گروهی از دانشجویان فعال شروع به تأسیس انجمن علمی رشته تخصصی خود می کنند که اکثراً بی‌فایده است و فقط یک نام و تشکل، بدون کاربرد و برون داد ساخته می‌شود.
دومین چالش انجمن های علمی دانشگاهی، کمبود بودجه یا نامشخص بودن میزان بودجه است که این مشکل گریبان گیر تمامی انجمن ها است و مشکلی که به اجبار با آن کنار می آیند.
سومین مشکل در انجمن های علمی مربوط به اعضا است و آن هم ناآشنایی اکثر دانشجویان فعال، با سیستم ها و کارهای اداری است که این سیستم ها از پیچیدگی های خاص خود برخوردارند که دانشجو از این روند مطلع نیست.
چالش چهارم مربوط به مشخص نبودن جایگاه انجمن های علمی در چارت سازمانی بسیاری از دانشگاه هاست که در سال های اخیر با توجه به برنامه‌ریزی و توجه وزارت علوم به انجمن های علمی این روند کمی بهتر شده است.
پنجمین چالش محدودیت انجمن های علمی از نظر دامنه کاری است که این انجمن ها اصولاً محدود به دانشکده خود می شوند درصورتی‌که باید مانند رودی باشند که به دریا منتهی می‌شود. این مشکل باعث نبود محیط رقابتی در انجمن ها به خصوص انجمن های علمی می‌شود.

پیشنهادها:
چالش اول: شاید بتوان گفت با ارائه تسهیلات به انجمن های علمی و ایجاد انگیزه و رغبت برای اعضای آن بتوان این مورد

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

را بهبود بخشید. دادن خوابگاه ها، تأثیر در شرایط قبولی کنکور کارشناسی ارشد، حتی تفاوت در شرایط استخدامی اعضای فعال با دیگر دانشجویان و ... .

چالش دوم: برای بحث بودجه می‌توان این پیشنهاد را مطرح کرد که به‌صورت ماهانه یا هر ترم تحصیلی مبلغی مشخص را به عنوان بودجه در اختیار استاد مشاور انجمن و دبیر قرار دهند.

چالش سوم : برای بحث ناآشنایی اعضا و دانشجویان با امور اداری می‌توان این پیشنهاد را مطرح کرد: برگزاری سلسله جلساتی با مسئولین زیر ربط و مرتبط با امور انجمنهای علمی و برگزاری کارگاه های آموزشی آشنایی با فعالیت‌های اداری و ارائه دست نامه و کتابچه یا بروشورهایی در این مورد.

چالش چهارم: هم می‌توان گفت باید این تشکل هم مثل سایر نهادها و تشکل‌های دانشجویی دارای نماینده‌ای در جلسات وزارت علوم باشد و هرساله نماینده ای از انجمن های علمی در مراسم های مختلف در حضور رئیس‌جمهور یا رهبر یا ... به ارائه گزارش کار و صحبت پیرامون حاشیه ها و مسائل بپردازد که البته همان‌طور که گفته شد با توجه به برنامه ریزی وزارت علوم در این چند سال بهتر شده است.

چالش پنجم: با توجه به برنامه‌ریزی‌های وزارت علوم در رابطه با انجمن های علمی و برگزاری جشنواره های حرکت، رویش و ... برای ایجاد فضایی سالم جهت رقابت این تشکل ها با هم در سطح کشور پیشنهادی که می‌توان در این باره مطرح کرد تشکیل کمیته ای از اعضای فعال انجمن های علمی سراسر کشور برای همفکری و ایجاد پویایی و بهره وری بهتر و بیشتر در سطح کلان و با حضور نماینده ای از وزارت علوم است که بتوان با بهره‌گیری از سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ کشور افق های علمی مدنظر را عملی کرد.

نقش مشاوران انجمن‌های علمی

از نظر نگارندگان این نوشته که تجربه خوبی از فعالیت در انجمن های علمی کسب کرده اند نقش استاد مشاور در انجمن های علمی را می توان با یک کاپیتان فوتبال مقایسه کرد وظیفه این مقام محترم راهنمایی و هدایت دلسوزانه جهت پیشرفت در روند کارهای انجمن علمی است. او کسی است که با شرکت در جلسات و برنامه های منظم و مستمر این تشکل و ارائه راهبردهای دقیق و کاربردی می‌تواند در بهبود و رشد و اعتلای انجمن های علمی تأثیرگذار باشد. در واقع -اساتید مشاور انجمن های علمی با بیان تجربیات و موفقیت های اعضای فعال این تشکل دانشجویی بستری را فراهم می آورند تا سایر دانشجویان هم با این افراد آشنا شده و هم بسوی انجمن علمی سوق داده شوند.

دبیر دبیران

یکی از مواردی که در چارت سازمانی انجمن های علمی تعریف شده است وجود شورایی متشکل از نمایندگانی از دبیران انجمن ها و معاونت فرهنگی دانشگاه ها است که در رأس آن مسئولیتی به نام دبیر دبیران انجمن‌های علمی هست که نمی‌شود آن را نه مزیت دانست و نه چالش. دبیر دبیران توسط معاونت فرهنگی در یک رأی گیری از تمامی دبیران انجمن‌های علمی دانشگاه انتخاب می شود؛ و وظیفه نظارت، برنامه ریزی مدون و مدت دار برای مجموعه انجمن های علمی با کمک شورای نمایندگان دبیران، مشارکت و حضور در فعالیت‌های سایر انجمن ها را دارا است.

ایشان مسئولیت نظارت مستقیم بر ساماندهی به جشنواره های حرکت داخلی و ملی در شورای نمایندگان دبیران را نیز بر عهده دارند. در حقیقت این مقام در کل شورای دبیران برای ارتباط بیشتر دبیران انجمن‌های علمی با مسئولین و شرکت در تصمیم‌گیری‌ها است.

اما باید دانست که وجود چنین پستی در مجموعه انجمن های علمی اگر حرف های و کارآمد برنامه ریزی شود باعث تقویت کارهای گروهی و نظارت و تصمیم گیری بهتر در برنامه های این نهاد می‌شود در غیر این صورت با چالش ها و مشکلاتی مواجه می شود که گریبان گیر تمامی انجمن ها می شود. مثلاً یکی از آن چالش ها شاید این باشد که در نگاه دیگران این مسئول از تسهیلات بیشتری نسبت به سایر دبیران و اعضای انجمن‌های علمی بهره مند می شود و باعث مشکل در روند اجرا فعالیت ها می شود.

دبیر انجمن علمی

در رابطه با دبیر انجمن علمی باید گفت که او نیز شخصی است مثل سایر دانشجویان با تمام دغدغه ها و مسائل پیرامون هر فرد و ... که به نظر یکی از نگارندگان این مطلب که خود تجربه دبیر بودن در انجمن علمی را دارد بهتر است سایر اعضای انجمن علمی و هم بقیه دانشجویان و همین‌طور اساتید مشاور با ایشان همفکری و همکاری لازم را جهت بهبود کیفیت و کمیت کارهای این نهاد دانشجویی داشته باشند و او را در فعالیت ها تنها نگذاشته یا طوری عمل نکنند که تمام برنامه ها بر روی دوش یک نفر باشد.

چالش رتبه بندی انجمن‌های علمی

مسئله بعدی که باید به آن اشاره کرد بحث مقایسه عملکرد و رتبه بندی تمامی انجمن های علمی گروه های مختلف باهم

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

طبق یک سری معیارهای مشخص و ثابت است که با توجه به اینکه انجمن های علمی علوم انسانی و اجتماعی هم از لحاظ کمی و مهمتر از آن از نظر کیفیت و نوع و ماهیت رشته ها و برنامه های آن با این تشکل ها در گروههای فنی و مهندسی بسیار متفاوت هستند به نظر نگارندگان متن بهتر است تا معیارها و شاخص های ارزیابی انجمن های علمی در گروه های مختلف نظری خاص تر شده و دستخوش تغییراتی شوند و پیشنهاد ما این است که برای انجمن های علمی دانشجویی گروه های ذکرشده مجموعه ای از قواعد و معیارهایی برای ارزیابی و سنجش نوع و میزان عملکرد آن ها توسط متخصصان آن حوزه ها تدوین و منتشر شود.

امکانات انجمن های علمی

امکانات انجمن های علمی بسیار کم است به‌گونه‌ای که اگر بخواهیم دفتر انجمن های علمی در دانشگاه ها را با سایر تشکل‌های دانشجویی مقایسه کنیم از نظر ما نویسندگان این مطلب که تجربه فعالیت در اکثر این نهادهای دانشجویی را داریم دفاتر انجمن های علمی در حدی نیستند که بتوان در آن فعالیت های حرفه ای انجام داد و حداقل امکانات موردنیاز را که بقیه تشکل ها دارند در آن‌ها موجود نیست.

نتیجه گیری

انجمن های علمی همانند یک نهال نوپا در دانشگاه ها در حال رشد و پویایی هستند رشد و اعتلای آن ها در گروی همدلی و همکاری همه اعضا و تشویق‌های مداوم اساتید مشاور و حضور تمامی دانشجویان در فعالیت های انجمن های علمی است. همواره در این مسیر کاستی ها، نواقص و مشکلاتی وجود دارد که می‌شود با برنامه ریزی دقیق و توجه مسئولین به این تشکل ها آن‌ها را بهبود بخشید یا حتی برطرف نمود. پیشنهادی که در این مورد مطرح می کنیم این است که مسئولین مربوط به فعالیت های انجمن های علمی یکی از کارهایی که می‌توانند انجام دهند و باعث دلگرمی اعضای انجمن ها شوند حضور و مشارکت در برنامه ها و کارهای انجمن های علمی است. انجمن علمی را می‌توان اندیشکده یا پرورش کده نامید زیرا نمایان گر جوانانی انقلابی هستند که با روحیه، انرژی، اندیشه و فکر نو، خلاقیت، ایده و هیجان باعث به وجود آمدن فضای سالم و رقابتی جذاب در عرصه فعالیت های علمی در رشته‌های مختلف در کشور شده‌اند. تجربه وجود و فعالیت انجمن های علمی در دانشگاه ها نشان‌دهنده این است که جوانان با انگیزه کشور مقدسمان ایران می‌توانند در عرصه‌های بین‌المللی نیز بدرخشند و سکان‌دار مسئولیت های بزرگ و خطیر در کشور باشند و مسئولین دانشگاه های ما و ... باید به این نکته توجه کرده و به جوان امروزی اعتماد کنند.

پانویس:

http://msrt.ir/ [1]

نویسندگان:فاطمه هدایت [1]، مهران محمدپور [2]

۱. دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه سمنان. دبیر سابق کمیته کارگاه های انجمن علمی
۲. دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه سمنان. دبیر انجمن علمی

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	مجله ی کتابدار ۲.۰
عنوان مقاله:	چالش های انجمن های علمی
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitابdار 2.0)
دوره مجله(Vol):	۲
شماره مجله(Issue):	۶
سال(Year):	۱۳۹۵
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/7716

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.